

Sygn. akt II Ca 479/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2014 roku

Sąd Okręgowy w Legnicy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Pratkowiecka
Sędziowie:	SO Sylwia Kornatowicz SO Sabina Ziser (sprawozdawca)
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Zielińska

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2014 roku w Legnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) im. (...) w G.

przeciwko pozwanej Ł. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Złotorzy VI Zamiejskowy Wydział Cywilny z siedzibą w J.

z dnia 14 maja 2013 roku

sygn. akt VI C 327/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach I i III w ten sposób, że powództwo oddala;

II. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 218 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 479/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 maja 2013r. Sąd Rejonowy w Złotorzy VI Zamiejskowy Wydział Cywilny z siedzibą w J. zasądził od pozwanej Ł. S. na rzecz strony powodowej (...) im. (...) w G. kwotę 4.359,37 zł z odsetkami umownymi liczonymi według zmiennej strony procentowej, stanowiącej czterokrotność kredytu lombardowego NBP, od dnia 06 marca 2013r., dalej idące powództwo oddalił oraz nie obciążył pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, że z chwilą śmierci pożyczkobiorcy H. R. należność z tytułu udzielonej

jej pożyczki stała się, wymagalna i weszła w skład spadku. Spadkobiercą po H. R. jest między innymi jej córka Ł. S., na którą przeszła odpowiedzialność za długi spadkowe. Do zakresu tych długów Sąd Rejonowy nie zaliczył odsetek karnych za opóźnienie w spłacie pożyczki powstałych po dacie otwarcia spadku albowiem pozwana nie była stroną umowy a plan spłaty pożyczki otrzymała wyłącznie H. R.. W tych okolicznościach nie było uzasadnione żądanie odsetek karnych od osoby, która umowy pożyczki nie podpisała i do dnia 22.11.2012r. nie wiedziała o zadłużeniu matki i jego wysokości. Dopiero od tej daty uzyskała ona realną możliwość spłaty zadłużenia i z tą chwilą strona powodowa może domagać się odsetek karnych. Brak było podstaw do przyjęcia, że na skutek zawarcia umowy ubezpieczenia na życie, które stanowiło zabezpieczenie spłaty przedmiotowej pożyczki, doszło od przejścia długu z tytułu niespłaconej pożyczki przez Towarzystwo (...). Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd wskazał art. 922 par. 1 kc, 931 par. 1 kc i 1034 par. 1 kc. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc.

Z rozstrzygnięciem powyższym nie zgodziła się pozwana wnosząc apelację, w której zarzuciła naruszenie:

- prawa materialnego art. 481 kc poprzez jego błędną wykładnię,
- art. 232 kpc poprzez zaniechanie wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy,
- art. 366 kpc poprzez naruszenie powagi rzeczy osądzonej,
- art. 227 kpc i 233 kpc poprzez wydanie wyroku bez rozważenia w sposób wszechstronny zebranego materiału dowodowego.

Wskazując na powyższe skarżąca domagała się zmiany wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. Jako żądanie ewentualne złożyła wniosek o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie choć z innych powodów niż wskazane w jej treści. W szczególności nieuzasadniony był zarzut naruszenia art. 366 kpc albowiem brak jest dowodów na okoliczność, że sprawa o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami była już przedmiotem prawomocnego rozstrzygnięcia sądu.

W ocenie Sądu Okręgowego wydane przez Sąd pierwszej instancji orzeczenie należy ocenić negatywnie na podstawie norm regulujących zasady moralne funkcjonujące w społeczeństwie. Artykuł 5 k.c. pozwala bowiem odmówić ochrony prawnej podmiotowi, który prawo swoje wykonuje sprzecznie z zasadami współzycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa. Sprzeczność taka określona jest powszechnie jako nadużycie prawa podmiotowego. Zasady współzycia społecznego to normy moralne odnoszące się do stosunków międzyludzkich, które stanowią klauzule generalne mające znaczenie dla całego systemu prawa cywilnego. To akceptowane i godne ochrony reguły rzetelnego postępowania w stosunkach społecznych, służące do wyznaczania granic wykonywania konkretnego prawa podmiotowego. Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach reprezentuje stanowisko, że odmowa udzielenia ochrony musi być uzasadniona okolicznościami rażącymi i nieakceptowanymi ze względu na system wartości istniejący w społeczeństwie. Objęte art. 5 k.c. zasady współzycia społecznego pozostają w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności konkretnej sprawy, występujących tak po stronie powoda, jak i pozwanego i w takim ujęciu wyznaczają podstawy, granice oraz kierunek jej rozstrzygnięcia, w wyjątkowych sytuacjach, które ten przepis przewiduje (por. m.in. wyrok z dnia 11.04.2013r., II CSK 438/12, wyrok z dnia 4 kwietnia 1997 r., II CKN 118/97, wyrok z dnia 3 października 2000 r., I CKN 308/00, wyrok z dnia 4 października 2001 r., I CKN 458/0, wyrok z dnia 3 lutego 1998 r., I CKN 459/97). Ocena zatem nadużycia prawa powinna być dokonana z uwzględnieniem obowiązku uczciwego postępowania w stosunkach pomiędzy podmiotami prawa a dopuszczalność dokonywania przez sąd z urzędu oceny sposobu wykonywania prawa podmiotowego dopuścił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 maja 2012r. IC CSK 660/12. Te granice wykonywania prawa przez stronę powodową w ocenie Sądu Okręgowego zostały w niniejszej sprawie przekroczone. W przedmiotowej sprawie zastosowanie zasad współzycia społecznego dla ograniczenia prawa podmiotowego powoda uzasadnia zachowanie strony powodowej i brak rzeczywistych

przeszkód do wystąpienia przez nią z realizacją praw wynikających z umowy ubezpieczenia na życie pożyczkobiorcy zabezpieczającej spłatę przedmiotowej pożyczki. Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego zawierając umowę pożyczki ze stroną powodową w dniu 13.08.2009r. H. R. zawarła jednocześnie z Towarzystwem (...) Kas Oszczędnościowo- Kredytowych S.A. umowę ubezpieczenia na życie do wysokości zadłużenia z tytułu umowy pożyczki istniejącego na dzień zgonu pożyczkobiorcy. Z pkt. 15 umowy pożyczki wynika, że zabezpieczeniem spłaty pożyczki była cesja praw z przedmiotowej umowy ubezpieczenia na życie na rzecz pożyczkodawcy. W takim przypadku zgodnie z treścią par. 10 ogólnych warunków ubezpieczenia na życie towarzystwo ubezpieczeń jest obowiązane do wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego cesjonariuszowi a nie uposażonemu. H. R. nie wskazała w umowie ubezpieczenia osób uposażonych – uprawnionych do uzyskania świadczeń z umowy ubezpieczenia w przypadku jej zgonu tak więc świadczenie (w sytuacji braku cesji praw) zgodnie z treścią par. 11 ogólnych warunków ubezpieczenia - przysługiwałoby członkom rodziny zmarłego zgodnie z zasadą pierwszeństwa, tj. małżonkowi, dzieciom (w równych częściach) a w pozostałej kolejności innym spadkobiercom zmarłego. H. R. w dacie zgonu nie była zamężna a pozostawiła dzieci w tym pozwaną tak więc byłaby ona osobą uprawnioną do świadczeń z umowy ubezpieczenia. Jednakże w związku z umową cesji jedynym podmiotem uprawnionym do uzyskania świadczenia jest strona powodowa jako cesjonariusz (par. 24 ogólnych warunków ubezpieczenia grupowego na życie pożyczkobiorców jednorazowe świadczenie z tytułu śmierci ubezpieczonego wypłaca się uposażonemu a w przypadku cesji praw z umowy ubezpieczenia – cesjonariuszowi). Tymczasem strona powodowa nie wystąpiła do TU (...) o wypłatę świadczenia z umowy (...). W piśmie procesowym z dnia 22.11.2013r. podała, że z uwagi na brak odpowiedniej dokumentacji, ale nie wiadomo jakiej dokumentacji i czy o tą dokumentację gdziekolwiek występowała i dlaczego jej nie otrzymała. Ponadto z deklaracji zgody na przystąpienie do grupowego ubezpieczenia na życie pożyczkobiorców wynika, że H. R. dokonując cesji praw z umowy ubezpieczenia upoważniła TU do zasięgania informacji o stanie jej zdrowia również na wypadek jej śmierci na udostępnianie temu podmiotowi przez placówki medyczne i zakłady opieki zdrowotnej wszelkiej dokumentacji medycznej o stanie jej zdrowia i przyczynie zgonu.

Brak było zatem jakichkolwiek obiektywnych przeszkód w realizacji przez stronę powodową praw wynikających z umowy cesji a oświadczenie złożone w pismach procesowych uznać należy za nieprawdziwe i złożone jedynie na potrzeby niniejszego postępowania. Brak jest jakichkolwiek dowodów na to, że o jakąkolwiek dokumentację strona powodowa się starała i podjęła jakiegokolwiek działania zmierzające do skorzystania z realizacji zabezpieczenia spłaty umowy pożyczki. Powódka nie postąpiła zgodnie z zamiarem stron umowy, aby w przypadku zgonu pożyczkobiorcy uzyskała skuteczne zaspokojenie swych roszczeń, nie angażując w to innych osób w tym spadkobierców pożyczkobiorcy. Zachowanie strony powodowej nie zasługuje również na ochronę z tego powodu, że w sytuacji gdy pozwana poniesie odpowiedzialność spadkową za dług wynikający z przedmiotowej umowy pożyczki i spłaci zadłużenie strona powodowa nie dokona cesji zwrotnej praw wynikających z umowy ubezpieczenia na życie na spadkobierców H. R.. pozbawiając ich w ten sposób możliwości do dochodzenia roszczeń wynikających umowy ubezpieczenia na życie. Takie zachowanie strony powodowej stanowi nadużycie prawa i pozostaje w sprzeczności z podstawowymi zasadami etycznego i uczciwego postępowania. Strona powodowa jest podmiotem gospodarczym udzielającym na szeroką skalę różnego rodzaju kredytów i w swojej działalności powinna kierować się zasadą przyzwoitości w prowadzeniu działalności gospodarczej tzw. etyki w biznesie i w ocenie Sądu Okręgowego taką zasadę powódka naruszyła kierując swoje roszczenia przeciwko spadkobiercy pożyczkobiorcy w sytuacji skutecznego zabezpieczenia spłaty pożyczki cesją praw z umowy ubezpieczenia.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Okręgowy w oparciu o art. 386 par. 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok oddalając powództwo w całości.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 par. 1 kpc.